

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Imitatione Christi

Thomas <von Kempen>

Antverpiae, 1607

Capita Libri prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48701](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48701)

LIBER PRIMVS.

*Admonitiones, ad spirituales
vitam utiles.*

Capita Libri primi.

D E imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi. Cap. 1	
De humili sentire suūpsus.	2
De doctrina veritatis.	3
De prouidentia, siue prudentia in agen- dis.	4
De lectione sanctarum Scripturarum.	5
De inordinatis affectionibus.	6
De vana spe, & elatione fugienda.	7
De cauenda nimia familiaritate.	8
De obedientia, & subiectione.	9
De cauenda superfluitate verborum.	10
De pace acquirenda, & Zelo proficiendi.	11
De vtilitate aduersitatis.	12
De tentationibus resistendis.	13
De temerario iudicio vitando.	14
De operibus ex charitate factis.	15
De sufferentia defectuum aliorum.	16
De monastica vita.	17
De exemplis sanctorum Patrum.	18
De exercitiis boni religiosi.	19
De	

18

De amore solitudinis, & silentij.	20
De compunctione cordis.	21
De consideratione humana miseria.	22
De meditatione mortis.	23
De iudicio, & pœnis peccatorum.	24
De feruenti emendatione totius vitæ nostræ.	25

CAPVT

CAPVT I.
DE IMITATIONE
CHRISTI,

ET CONTEMPTV OMNIVM
vanitatum mundi.

1 VI sequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hęc sunt verba Christi, quibus admone-
mur, quatenus vitam eius & mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, & ab omni cęcitate cordis liberari. Summũ igitur studium nostrum sit, in vita Iesu Christi meditari. Iodn. 8.

2 Doctrina Christi, omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Euangelij, paruum desiderium sentiunt; quia spiritum Christi non habent. Qui autem vult plenè & sapidè, Christi verba intelligere; oportet, vt totam vitam suam, illi studeat conformare.

3 Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare: si careas humilitate, vnde displi-

displiceas Trinitati? Verè alta verba,
non faciunt sanctū & iustum: sed vir-
tuosa vita, efficit Deo charum. Opto
magis sentire compunctionem, quàm

1. *Cor.* scire eius definitionem. Si scires to-
13. ram Bibliam exterius, & omnium Phi-
losophorum dicta: quid totum prodes-

Eccl. 1. set, sine Charitate Dei & gratia? Vanitas
vanitatum, & omnia vanitas, præ-
ter amare Deum, & illi soli seruire. Ista
est summa sapientia, per contemptum
mundi tendere ad regna cælestia.

4 Vanitas igitur est, diuitias perituras
quærere, & in illis sperare. Vanitas
quoque est, honores ambire, & in al-
tum statum se extollere. Vanitas est,
carnis desideria sequi: & illud deside-
rare, vnde postmodum grauiter oportet
puniri. Vanitas est, longam vitam
optare, & de bona vita parum curare.
Vanitas est, præsentem vitam solùm
attendere: & quæ futura sunt, non præ-
uidere. Vanitas est, diligere, quod cum
omni celeritate transit: & illuc non fe-
stinare, vbi sempiternum gaudium
manet.

5. Memento illius frequenter pro-
Eccl. 1. uerbij: quia non satiatur oculus visu;
nec

nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum, ab amore visibilium abstrahere, & ad inuisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAP. II.

De humili sentire sapius.

I OMNIS homo, naturaliter scire Eccls. 1.
desiderat; sed scientia sine ti- & Ari-
more Dei, quid importat? Melior est Stot. l. 1.
perfectò humilis rusticus, qui Deo Metaph.
seruit; quàm superbus Philosophus, c. 1.
qui se neglecto, cursum cæli conside-
rat. Qui benè seipsum cognoscit, sibi
ipsi vilescit, nec laudibus delectatur
humanis. Si scire omnia, quæ in mun-
do sunt, & non essem in charitate: quid
me iuaret coram Deo, qui me iudica-
turus est ex factò?

2 Quiesce, à nimio sciendi deside-
rio: quia magna ibi inuenitur distra-
ctio, & deceptio. Scientes libenter vo- 1. Cor. 8.
lunt videri, & sapientes dici. Multa
sunt, quæ scire, parum vel nihil animæ
profunt. Et valdè insipiens est, qui
aliis

aliis intendit, quàm iis, quæ salutis suæ defertunt. Multa verba, non fatiant animam; sed bona vita, refrigerat mentem: & pura conscientia, magnam ad Deum præstat confidentiam.

3 Quantò plus & meliùs scis, tantò grauiùs inde iudicaberis, nisi sanctiùs vixeris. Noli ergo extolli, de vlla arte vel scientia; sed potiùs time, de data tibi notitia. Si tibi videtur, quòd multa scis, & satis benè intelligis: scito tamen, *Rom. 12* quia sunt multò plura, quæ nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inueniantur, & magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid scire, & discere: ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc est altissima & vtilissima lectio, sui ipsius vera cognitio, & despectio. De seipso nihil tenere, & de aliis semper benè & altè sentire, magna sapientia est & perfectio. Si videres aliù apertè peccare, vel aliqua grauia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æstimare; quia nescis, quã diu possis in *Gen. 8.* bono stare. Omnes fragiles sumus, sed tu neminè fragiliorem te ipso tenebis.

CAP.

CAP. III.

De doctrina veritatis.

I FELIX, quem veritas per se do- *Psal. 93.*
 cet, non per figuras & voces
 transeuntes, sed sicuti se habet. Nostra
 opinio, & noster sensus, sæpè nos fallit,
 & modicū videt. Quid prodest magna *Eccli. 3.*
 cauillatio, de occultis & obscuris rebus,
 de quibus nec arguemur in iudicio,
 quia ignorauimus? Grandis insipien-
 tia, quòd neglectis vtilibus & neces-
 sariis, vltro intendimus curiosis &
 damnosis: oculos habentes, non vi- *Pf. 113.*
 demus.

2 Et quid curæ nobis, de generibus
 & speciebus? Cui æternum verbum
 loquitur, à multis opinionibus expe-
 ditur. Ex vno verbo omnia, & vnum
 loquuntur omnia: & hoc est principiū,
 quod & loquitur nobis. Nemo sine illo
 intelligit, aut rectè iudicat. Cui omnia
 vnum sunt, & omnia ad vnum trahit,
 & omnia in vno videt; potest stabilis
 corde esse, & in Deo pacificus perma-
 nere. O veritas Deus, fac me vnū tecū,
 in charitate perpetua. Tædet me sæpè,
 multa

multa legere & audire: in te est totum, quod volo & desidero. Taceant omnes doctores: sileant vniuersæ creaturæ, in conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

*Mat. II
& Luca
10.*

3. Quantò aliquis magis sibi vnitus, & interiùs simplificatus fuerit: tantò plura & altiora, sine labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omniã ad Dei honorem operatur, & in se otiosus, ab omni propria exquiritone esse nititur. Quis te magis impedit & molestat quàm tua immortalificata affectio cordis? Bonus & deuotus homo opera sua priùs intus disponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum, ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea, ad arbitriũ rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere seipsum. Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere:

4. Omnis perfectio in hac vita, quãdam imperfectionem sibi habet annexam; & omnis speculatio nostra, quãdam

dam caligine non caret. Humilis tui cognitio, certior via est ad Deū, quàm profunda scientiæ inquisitio. Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita. Quia verò, plures magis student scire, quàm benè viuere: ideo sæpè errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5 O si tantā adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inferendas, sicuti ad mouendas quæstiones: non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cœnobiis. Certè adueniente die iudicij, *Mat. 25* non quæretur à nobis, quid legimus, sed quid fecimus: nec quàm benè diximus, sed quàm religiosè viximus. Dic mihi, vbi sunt modò omnes illi domini & magistri, quos benè nouisti, dum adhuc viuerent, & studiis florent? Iam eorum præbendas, alij possident; & nescio, vtrùm de eis recogitāt. In vita sua aliquid videbantur, & modò de illis tacetur.

6 O quàm citò transit gloria mundi? *Eccles. 2.*

B di?

- di? Vtinam vita eorum, scientiæ ipsorum concordasset: tunc benè studuissent, & legissent. Quàm multi pereunt, per vanam scientiam in sæculo, qui parum curant de Dei seruitio! Et quia magis eligunt magni esse, quàm humiles, ideò euanescent in cogitationibus suis.
- Tit. 1.* Verè magnus est, qui magnam habet charitatem. Verè magnus est, qui in se paruus est & pro nihilo, omne culmen honoris ducit. Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur vt stercora, vt Christum lucrifaciat. Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

CAP. IIII.

De prouidentia, siue prudentia in agendis.

- 1. Io. 4.* **N**ON est credendum omni verbo, nec instinctui; sed cautè & longanimitè, res est secundùm Deum ponderanda. Proh dolor, sæpè malum faciliùs quàm bonum, de alio creditur & dicitur, ita infirmi sumus. Sed perfecti viri, nõ faciliè credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam, ad malum procliuem, & in verbis satis labilem.
- Gen. 8.*
Iac. 3.

2 Ma

2 Magna sapientia, non esse præcipi- *Prou. 15*
 tem in agendis, nec pertinaciter in pro-
 priis stare sensibus. Ad hanc etiam per- *Prou. 17*
 tinet, non quibuslibet hominum ver-
 bis credere: nec audita vel credita,
 mox ad aliorum aures effundere. Cum *Prou. 12*
 sapiente & consciëntioso viro, cõsili-
 um habe: & quare potiùs à meliore in-
 strui, quàm tuas adinventiones sequi.
 Bona vita, facit hominem sapientem *Prou. 15*
 secùdum Deum, & expertum in mul- *& Eccli.*
 tis. Quantò quis in se humilior fue- *I.*
 rit, & Deo subiectior: tantò in omni-
 bus erit sapientior, & pacatior.

CAP. V.

De lectione sanctarum Scripturarum.

1 **V**ÉRITAS est in Scripturis san-
 ctis quærenda, non eloquentia.
 Omnis Scriptura sacra, eo spiritu de-
 bet legi, quo facta est. Quærere potiùs *Rom. 15.*
 debemus, utilitaté in scripturis, quàm
 subtilitatem sermonis. Ita libenter de- *1. Cor. 2*
 uotos & simplices libros legere debe-
 mus, sicut altos & profundos. Non te
 offendat auctoritas scribentis, vtrùm
 parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit;
 sed amor puræ veritatis, te trahat ad
 B 2 legem-

legendum. Non quæras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

Pf. 116. 2 Homines trāseunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra sæpè nos impedit, in lectione Scripturarū: quum volumus intelligere & discutere, vbi simpliciter esset transeundū. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter: nec vnquam velis habere nomen scientiæ. Interroga libèter, & audi tacēs verba Sanctorum: nec displiceant tibi paraboliæ seniorū, sine causa enim non proferūtur.

CAP. VI.

De inordinatis affectionibus.

QUANDO CUMQUE homo, aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit. Superbus & avarus, nunquam quiescūt: pauper & humilis spiritu, in multitudine pacis conuersantur. Homo, qui necdum perfecte in se mortuus est, citò tentatur, & vincitur in paruis & vilibus rebus. Infirmus in spiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter

culter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere. Et ideo sæpè habet trititiam, quū se subtrahit: leuiter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2 Si autem profecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientia grauat: quia sequutus est passionem suam, quæ nihil iuuat ad pacem, quam quæsiuit. Resistendo igitur passionibus, inuenitur pax vera cordis, nō autem eis seruiendo. Non est ergo pax, in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, sed in feruido & spiritali.

CAP. VII.

De vana spe, & elatione fugienda.

1 **V**ANVS est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis seruire, a more Iesu Christi: & pauperem, in hoc sæculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac, quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua scientia, vel cuiusquā viuentis astutia: sed magis in Dei gratia, qui adiuuat humi-

Ier. 17.

Ps. 30.

Ier. 9.

B 3 les,

les, & de se præsumentes humiliat.

2 Ne glorieris in diuitiis, si adsunt: nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Nō te extollas, de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica in firmitate, corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipsi, de habilitate aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cuius est totum quicquid boni naturaliter habueris.

Exo 1. 3.

Eccl 12.

Job. 9.

3 Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine. Non superbias de operibus bonis: quia aliter sunt iudicia Dei, quàm hominum: cui sæpè displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conserues. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

C A P.

CAP. VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

1 **N**ON omni homini, reueles cor *Eccl. 8.*
 tuum: sed cum sapiente & ti-
 mente Deum, age causam tuam. Cum
 iuuenibus & extraneis, rarus esto.
 Cum diuitibus noli blandiri, & coram
 magnatibus non libenter appareas.
 Cum humilibus & simplicibus, cum
 deuotis & morigeratis sociare: & quæ
 ædificationis sunt, pertracta. Non sis *Prov. 5.*
 familiaris alicui mulieri: sed in com-
 muni, omnes bonas mulieres Deo
 commenda. Soli Deo & Angelis eius,
 opta familiaris esse, & hominum noti-
 tiam deuita.

2 Charitas habenda est ad omnes,
 sed familiaritas non expedit. Quan-
 doque accidit, vt persona ignota, ex
 bona fama luceat: cuius tamen præ-
 sentia oculos intuentium offuscat. Pu-
 tamus aliquando aliis placere, ex con-
 iunctione nostra: & incipimus magis
 displicere, ex morum improbitate, in
 nobis considerata.

CAP. IX.

De obedientia, & subiectione.

1 **V**ALDE magnum est, in obedientia stare, sub prælato viuere, & sui iuris non esse. Multo tutius est, stare in subiectione, quàm in prælatura. Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirunt; nisi ex toto corde, propter Deum se subiiciant. Curre huc vel illuc: non inuenies quietem, nisi in humili subiectione, sub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fefellit.

2 Verum est, quòd vnusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, vt relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter, aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimit-

dimittis, & alium sequeris, magis exinde proficies.

3 Audiui enim sapè, securius esse audire & accipere cōsiliū, quàm dare. potest etiam contingere, ut bonū sit vniuscuiusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, quū id ratio, aut causa postulat, signū est superbix & pertinaciæ.

CAP. X.

De cauenda superfluitate verborum.

1 CAVEAS tumultum hominum, *Matt. 4.*
 quantum potes: multum enim *14.*
 impedit tractatus sæcularium gesto- *Ioan. 6.*
 rum, etiam si simplici intentione pro-
 ferantur. Citò enim inquinamur va-
 nitate, & captiuamur. Vellem me plu-
 ries tacuisse, & inter homines nō fuis-
 se. Sed quare tam libenter loquimur,
 & inuicem fabulamur: cū tamen ra-
 rō, sine læsione conscientix, ad silen-
 tium redimus? Ideò tam libenter lo-
 quimur: quia per mutuas locutiones,
 ab inuicem consolari querimus: & cor
 diuersis cogitationibus fatigatū, opta-
 mus releuare. Et multum libenter de *Matt. 7.*
 his, quæ multum diligimus, vel cupi- *Rom. 2.*
 mus,

B s mus,

mus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitare.

2 Sed pro dolor, sæpè inaniter & frustra. Nam hæc exterior consolatio, interioris & diuinæ consolationis, non modicum detrimentum est. Ideò vigilandum est, & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia sunt, loquere. Malus vsus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuuat tamen non parum, ad profectum spirituales, deuota spiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & spiritu, in Deo sibi sociantur.

Act. 1.

Rom. 15

CAP. XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

I **M**VLTA M possemus pacè habere, si non vellemus nos, cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quærit? qui parum vel rarè se intrinsecus colligit?

Beati

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2 Quare quidam Sanctorum, tam perfecti & contéplatiui fuerunt? Quia omninò seipfos mortificare, ab omnibus terrenis desideriis, studuerunt: & ideò totis medullis cordis, Deo inhærere, atque liberè sibi vacare, potuerunt. Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur. Rarò etiam vnũ vitium perfectè vincimus, & ad quotidianũ profectum, non accendimur: ideò frigidi, & tepidi remanemus.

3 Si essemus nobisipfis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc possemus etiam diuina sapere, & de cælesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & cõcupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam, conamur ingredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit, nimis citò deiicimur, & ad humanas consolationes conuertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio: profectò auxilium Domini

B. 6 super

super nos, videremus de cælo. Ipse enim certâtes, & de sua gratia sperantes, paratus est adiuuare: qui nobis certâdi occasiones procurat, vt vincamus. Si tantum in istis exterioribus obseruantis, profectû religionis ponimus, citò finem habebit deuotio nostra. Sed ad radicem, securim ponamus: vt purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5 Si omni anno, vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficemur. Sed modò è contrario, sæpè sentimus; vt meliores & puriores in initio conuersionis, nos fuisse inueniamus, quàm post multos annos professionis. Feruor & profectus noster, quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem, posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere, cum leuitate & gaudio.

6 Graue est assueta dimittere, sed grauius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua & leuia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, &
malam

malam dedisce consuetudinem : ne fortè paulatim , ad maiorem te ducat difficultatem . O si aduerteres , quantum tibi pacè , & aliis lætitiã faceres , te ipsum benè habèdo , puto , quòd sollicitior esses , ad spiritualem profectũ .

CAP. XII.

De vtilitate aduersitatis.

I BONUM nobis est , quòd aliquando habemus aliquas grauitates & contrarietates ; quia sæpè hominem ad cor reuocant , quatenus se in exilio esse cognoscat , nec spem suam in aliqua re mundi ponat . Bonum nobis est , quòd patiamur quandoque contradictores , & quòd malè & imperfectè de nobis sentiatur , etiam si benè agimus & intendimus . Ista sæpè iuuant ad humilitatem , & à vana gloria nos defendunt . Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quærimus , quãdo foris vilipendimur ab hominibus , & non benè nobis creditur .

2. Ideò deberet se homo , in Deo totaliter firmare : vt non esset ei necesse , multas humanas consolationes quærere ,

rere,

38 DE IMITATIONE
rere. Quando homo bonæ voluntatis
tribulatur, vel tentatur, aut malis cogi-
tationibus affligitur: tunc Deum sibi
magis necessarium intelligit, sine quo
nihil boni se posseprehendit. Tunc
etiam tristatur, gemit, & orat pro mi-
seriis, quas patitur. Tunc tædet eum
diutiùs viuere, & mortem optat veni-
re: vt possit dissolui, & cum Christo ef-
se. Tunc etiam benè aduertit, perfe-
ctam securitatem & plenam pacem,
in mundo non posse constare.

CAP. XIII.

De tentationibus resistendis.

I QVAMDIU in mūdo viuimus,
sine tribulatione & tentatione
esse non possumus. Vnde in Iob scri-
ptum est: Tentatio est vita humana
super terram. Ideò vnusquisque solli-
citus esse deberet circa tētationes suas,
& vigilare in orationibus: ne diabolus
locū inueniret decipiendi, qui nunquā
dormitat, sed circuit quærens, quē de-
noret. Nemo tam perfectus est & san-
ctus, qui nō habeat aliquādo tentatio-
nes, & plenè eis carere non possumus.

2. Sunt

2 Sunt tamen tentationes homini sæpè valde vtilis, licet molestæ sint & graues; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti, per multas tribulationes & tētationes, transierunt & profecerunt. Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt, & defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, vbi non sint tentationes vel aduersitates.

3 Non est homo securus à tentationibus totaliter, quàm diu vixerit: quia in nobis est, vnde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus. Vna tentatione seu tribulatione recedente, alia superuenit: & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & grauiùs incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere, sed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hostibus efficimur fortiores.

4 Qui tantummodo exteriùs declinat, nec radicem euellit, parum proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & peius sentiet. Paulatim, &
per

per patientiam cū longanimitate (Deo iuuante) meliùs superabis, quàm cum duritia & importunitate propria. Sæpiùs accipe concilium in tentatione, & cum tēto noli duriter agere: sed consolationē ingere, sicut tibi optares fieri.

§ Initium omnium malarum tentationum, inconstantia animi, & parua ad Deum confidentia. Quia sicut nauis sine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remissus, & suū propositum deserens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem iustū. Nescimus sæpè, quid possumus: sed tentatio aperit, quid sumus. Vigilandum est tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare finitur: sed extra limen, statim vt pulsauerit, illi obuiatur.

*Ouid. li.
1. de re-
med. a-
moris.*

Vnde quidam dixit: Principiis obsta, serò medicina paratur. Nam primò occurrit mēti simplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: postea delectatio, & motus prauus, & assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutiùs, ad resistendum

dum quis torpuerit : tantò in se quoti-
die debilior fit, & hostis contra eum
potentior.

6 Quidam in principio conuersio-
nis suæ, grauiores tentationes patiun-
tur ; quidam autem in fine. Quidam
verò, quasi per totam vitam suam, ma-
lè habent. Nonnulli satis leniter ten-
tantur, secundùm diuinę ordinationis
sapientiam & æquitatem ; quæ statum
& merita hominũ pensat, & cuncta ad
electorum suorum salutẽ præordinat.

7 Ideò nõ debemus desperare, quum
tentamur : sed eò feruentius Deum ex-
orare, quatenus nos in omni tribula-
tione dignetur adiuuare : qui utique se-
cundùm dictũ Pauli, talem faciet
cum tentatione prouentum, vt possi-
mus sustinere. Humiliemus ergo ani-
mas nostras sub manu Dei, in omni
tentatione & tribulatione : quia humi-
les spiritu saluabit, & exaltabit.

8 In tētationibus & tribulationibus,
probatum homo, quantum profecit, &
ibi maius meritum existit, & virtus
meliùs patescit. Nec magnum est, si
homo deuotus sit & feruidus, quum
grauitatem non sentit : sed si tempore
aduer-

aduersitatis, patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in paruis quotidianis sæpè vincuntur: vt humiliati, nunquã de se ipsis in magnis confidat, qui in tã modicis infirmatur.

CAP. XIII.

De temerario iudicio vitando.

Mat. 7.
Rom. 15.
Eccl. 3.

I AD te ipsum oculos reflecte, & aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios, homo frustra laborat, sæpiùs errat, & leuiter peccat: seipsum verò iudicando & discutiendo, semper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium, propter priuatum amorem, faciliter perdimus. Si DEVS semper esset pura intentio nostri desiderij, non tam faciliter turbaremur, pro resistentia sensus nostri.

2 Sed sæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè seipsum quærunt, in rebus quas agunt, & nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare,

stare, quādo res pro eorum velle fiunt,
& sentire. Si autem aliter fit quā cupiunt, citò mouentur & tristes fiunt.
Propter diuersitatem sensuum & opi- *Mat. 12.*
nionum, satis frequenter oriuntur dis- *Luc. 12.*
sensiones, inter amicos & ciues, inter
religiosos & deuotos.

3 Antiqua consuetudo difficulter re- *Ier. 23.*
linquitur: & ultra proprium videre,
nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ
magis inniteris vel industriæ, quā vir-
tuti subiectiæ Iesu Christi, rarò & tar-
dè eris homo illuminatus; quia Deus
vult nos sibi perfectè subiici, & om-
nem rationem per inflammatum a-
morem transcendere.

CAP. XV.

De operibus ex charitate factis.

1 PRO nulla re mundi, & pro nul- *Mat. 18.*
lius hominis dilectione, aliquod
malum est faciendum: sed pro utilita-
te tamen indigentis, opus bonum libe-
rè aliquando intermittendum est, aut
etiam pro meliori mutandum. Hoc
enim factò, opus bonum non destrui-
tur, sed in melius commutatur. Sine *I. Cor.*
cha- *13.*

charitate, opus externū nihil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam paruum sit & despectum, totum fructuosum efficitur. Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quā quantum facit. Multum facit, qui multum diligit.

Luc. 7.

2 Multum facit, qui rem benè facit.

Phil. 2.

2. Benè facit, qui magis communitati, quā suę voluntati seruit. Sæpè videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, rarò abesse volunt.

Phil. 2.

3 Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re se ipsum quærit; sed DE I solummodo gloriam, in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum priuatum gaudium

Cor. 13.

amat; nec in seipso vult gaudere, sed in

Pf. 17.

Deo, super omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deū refert, à quo finaliter omnia procedūt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena sentiret esse plena vanitatis.

Cor. 13.

C A P.

CAP. XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

I **Q**UÆ homo in se, vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec DEVS aliter ordinet. Cogita, quia sic fortè melius est, pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multū ponderanda merita nostra. Debestamen, pro talibus *Mat. 6.*
impedimentis supplicare: vt Deus tibi *Luc. 11.*
dignetur subuenire, & possis benignè portare.

2 Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor, in omnibus seruis suis, qui scit benè mala in bonum conueterè. *Mat. 6.*
Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. *1. Thes. 5. & Gal. 61.*
Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libèter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3 Vo-

3 Volumus, quòd alij strictè corrigā-
tur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet
larga aliorum licentia, & tamen nobis
nolumus negari, quod petimus. Alios
restringi per statuta volumus, & ipsi
nullatenus patimur ampliùs cohiberi.
Sic ergo patet, quàm rarò proximum,
sicut nosipfos pensamus. Si essent om-
nes perfecti, quid tunc haberemus ab
aliis pro Deo pati?

Gal. 6. 4 Nunc autem Deus sic ordinavit,
vt discamus alter alterius onera porta-
re: quia nemo sine defectu, nemo sine
onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi
1. Thes. satis sapiens: sed oportet nos inuicem
5. & 1. portare, inuicem consolari, pariter ad-
Cor. 12. iuuare, instruere, & admonere. Quan-
tæ autem virtutis quisque fuerit, me-
liùs pater occasione aduersitatis. Occa-
siones namque hominem fragilem non
faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

CAP. XVII.

De monastica vita.

Gal. 6. 1 **O**PORTET, vt discas te ipsum
in multis frāgere, si vis pacem
& concordiam, cum aliis tenere. Non
est

est paruum in monasteriis, vel in congregatione habitare; & inibi sine querela conuersari, & vsque ad mortem fidelis perseuerare. Beatus, qui ibidem *Luc. 16* benè vixit, & feliciter consummauit. Si vis debitè stare & proficere, teneas te tamquam exulem peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura, modicum con- *1. Pet. 3* ferunt: sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verū faciunt religiosum. Qui aliud quærit quàm *Eccl. 1.* purè Deum, & animæ suæ salutem, *& Eccl. 1.* non inueniet nisi tribulationem & dolorem. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subiectus.

3. Ad seruiendum venisti, non ad regendum; ad patiendū & laborandum, scias te vocatum, non ad oriandum vel fabulandum. Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde, se voluerit propter Deum humiliare. *Mat. 20*

CAR

CAP. XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

Heb. 11. **I**NTVERE sanctorum Patrum vi-
 lida exempla, in quibus vera per-
 fectio refulsit & religio, & videbis, quā
 modicum sit, & penè nihil, quod nos
 agimus: Heu, quid est vita nostra, si il-
 lis fuerit comparata? Sancti & amici
 Christi, Domino seruiert in fame
 & siti, in frigore & nuditate, in labore
 & fatigatione, in vigiliis & ieiuniis, in
 orationibus & meditationibus san-
 ctis, in persecutionibus & opprobriis
 multis.

Io. 12. **2** O quā multas & graues tribula-
 tiones, passi sunt Apostoli, Martyres,
 Confessores, Virgines, & reliqui om-
 nes, qui Christi vestigia voluerunt se-
 qui. Nam animas suas in hoc mundo
Mat. 7. derent. O quā strictam & abdicatam
 vitam, sancti Patres in eremo duxe-
 runt? quā longas & graues tentatio-
 nes pertulerunt? quā frequenter ab
 inimico vexati sunt? quā crebras &
 feruidas orationes Deo obtulerunt?
 quā

quàm rigidas abstinencias quotidie peregerunt? Quàm magnum zelum & feruorem, ad spiritualement profectum habuerunt? Quàm forte bellum, aduersus edomationem vitiorum gesserunt? Quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diuinae vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè cessarēt.

3. Omne tempus vtiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur, necessitas corporalis refectionis. Omnibus diuitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis, renuntiabant: nil de mūdo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori seruire, etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valdè in gratia & virtutibus. Foris egebant, sed intus gratia & consolatione diuina, reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibiipsis videbantur tamquā nihili, & huic mundo despecti: sed erāt in oculis Dei pretiosi

C

tiosi

tiosi & dilecti . In vera humilitate stabant , in simplici obedientia vivebant , in charitate & patientia ambulabant ; & ideò quotidie in spiritu proficiebāt , & magnam apud Deum gratiam obtinebant . Dati sunt in exemplum omnibus religiosis : & plus prouocare nos debent ad benè proficiendum , quàm tepidorum numerus ad relaxandum .

5 O quantus feruor omnium religiosorum , in principio suæ sanctæ institutionis fuit ? O quanta deuotio orationis ? quanta æmulatio virtutis ? quàm magna disciplina viguit ? quanta reuerentia & obedientia , sub regula magistri , in omnibus effloruit ? Testantur adhuc vestigia derelicta , quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt : qui tam strenuè militantes , mundum suppeditauerunt . Iam magnus putatur , si quis transgressor nō fuerit : si quis , quod accepit , cum patientia tolerare potuerit .

6 O tepor & negligentia status nostri , quòd tam citò declinamus à pristino feruore ; & iam tædet viuere , præ lassitudine & tepore ! Vtinā in te penitens nō dormiret profectus virtutū , qui multa sæpiùs exēpla vidisti deuotorū .

CAP.

CAP. XIX.

De exercitiis boni religiosi.

VITA boni religiosi, omnibus Mat. 5. virtutibus pollere debet: vt sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs. Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus, Psal. 33 quem summoperè reuereri debemus, Heb. 4. vbicumque fuerimus, & tamquam angeli in conspectu eius mundi incedere. Psal. 15. Omni die, renouare debemus propositum nostrum, & ad feruorem nos excitare: quasi hodie primùm, ad conuersionem venissemus, atque dicere, *Adiuua me Domine Deus, in bono proposito, & sancto seruitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est, quod haectenus feci.*

2 Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est, benè proficere volenti. Quod si fortiter proponens, sæpè deficit: quid ille, qui rarò aut minùs fixè, aliquid proponit? Variis tamen modis contingit, desertio propositi nostri: &

C 2 leuis

leuis omisso exercitiorū, vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum, in gratia Dei potiùs, quàm in propria sapientia pendet: in quo & semper cōfidunt, quicquid arripiunt.

Prov. 16 Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via eius.

3 Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facilè postea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia, facilius relinquitur, satis culpabile est, & noxium sentietur.

Eccl. 7. Conemur quantum possumus, adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora nostra & interiora pariter, nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia vtraque expediunt ad profectum.

4 Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die, manè videlicet, aut vesperè.

Deut. 4 Manè propone, vesperè discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sæpiùs forsitan offendisti Deū & proximum.

Accin-

Accinge te sicut vir, contra diabolicas nequitas: frena gulam, & omnē carnis inclinationē, facilius frenabis. Numquam sis ex toto ociosus: sed aut legēs, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid vtilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia, discretē sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5 Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto, tutius exercentur priuata. Cauendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrē & fideliter debitis & iniunctis, si iam vltra vacat, redde te tibi, prout deuotio tua desiderat. Non possunt omnes habere vnum exercitium: sed aliud isti, aliud illi, magis deseruit. Etiam pro tēporis congruentia, diuersa placēt exercitia: quia alia in festis, alia in feriatis, magis sapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, quum tristamur, libet cogitare: & alia, quum læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia festa, renouanda sunt bona exercitia: & Sanctorum

C 3 suffra-

suffragia feruentius imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi, & ad æternum festum peruenturi. Ideoq; sollicitè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotius conuersari, atque omnem obseruantiam strictius custodire, tamquam in breui præmium laboris nostri à Deo percepturi.

7 Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atq; indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito: & studeamus nos melius ad exitum præparare. Beatus seruus (ait Euangelista Lucas) què, cum venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua, constituet eum.

Rom. 8.

Luc. 12

Mat. 14

CAP. XX.

De amore solitudinis, & silentij.

Eccl. 3. 1

QVÆRE aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quàm occupationem. Si te subtraxeris à superfluis loquutio-

quationibus & otiosis circuitationibus,
 nec non à nouitatibus & rumoribus
 audiendis; inuenies tempus sufficiens
 & aptum, pro bonis meditationibus
 insiftēdis. Maximi Sanctorum huma- *Heb. 11*
 na confortia, vbi poterant, vitabant, &
 Deo in secreto viuere eligebant.

2 Dixit quidā: Quoties inter homi- *Seneca*
 nes fui, minor homo redij: Hoc sapius *epist. 70*
 experimur, quando diu cōfabulamur.
 Facilius est omnino tacere, quàm ver-
 bo non excedere. Facilius est domi la-
 tere, quàm foris se posse sufficienter
 custodire. Qui igitur intendit ad in- *Mat. 4*
 teriora & spiritualia peruenire, oportet
 eum cum Iesu à turba declinare.
 Nemo securè apparet, nisi qui liben-
 ter latet. Nemo securè loquitur, nisi *Eccles. 3*
 qui libenter tacet. Nemo securè præest,
 nisi qui libenter subest. Nemo securè
 præcipit, nisi qui benè obedire didicit.

3 Nemo securè gaudet, nisi bonæ cō-
 scientiæ in se testimoniū habeat. Sem-
 per tamen Sanctorum securitas, plena
 timoris Dei extitit. Nec eò minùs soli-
 citi, & humiles in se fuerunt, quia ma-
 gnis virtutibus & gratia emicuerunt.
 Prauorum autem securitas, ex super-

bia & præsumptione oritur, & in fine in deceptionem sui vertitur. Nūquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita.

4 Sæpè meliores in æstimatione hominum, grauiùs periclitati sunt, propter suam nimiam confidentiam. Vnde multis vtilius est, vt non penitùs tentationibus careant, sed sæpiùs impugnentur; ne nimiùm securi sint: ne fortè in superbiam eleuentur; ne etiam ad exteriores consolationes, licentiùs declinent. O qui numquam transitoriam lætitiã quæreret: qui numquam cum mundo se occuparet, quàm bonam cōscientiam seruaret? O qui omnem vanam solitudinem amputaret, & dumtaxat salutaria ac diuina cogitaret, & totam spem suam, in Deo constitueret, quàm magnam pacem & quietem possideret!

5 Nemo dignus est cœlesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit, in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptũ est: In cubilibus vestris compungimini.

Psal. 4.

ni. In cella inuenies, quod deforis sapiens amittes. Cella cōtinuata dulcescit, & malè custodita tedium generat. Si in principio cōuersionis tuæ, benè eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimū solatiū.

6 In silentio & quiete, proficit anima deuota, & discit abscondita Scripturarum. Ibi inuenit fluenta lachrymarum, quibus singulis noctibus se lauet & mundet: vt conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, appropinquabit illi Deus, cum Angelis sanctis. Melius est latère, & sui curam agere: quàm se neglecto, signa facere. Laudabile est homini religioso, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7 Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus, & concupiscentia eius. Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed quum hora transierit, quid nisi grauitatem conscientia, & cordis dispersionem reportas? Letus exitus, tristem sæpè reditum parit: & lata vigilia serotina, triste ma-

C 5 ne fa-

ne facit. Sic omne carnale gaudium,
Eccls. 1. blandè intrat: sed in fine, mordet &
 perimit. Quid potes alibi videre, quod
 hîc non vides? Ecce cælum, & terra, &
 omnia elementa; nam ex istis, omnia
 sunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod
 diu potest sub sole permanere? Credis
 te forsitan satiari, sed non poteris per-
Eccls. 3. tingere. Si cuncta videres præsentia,
Pf. 122. quid esset nisi visio vana? Leua oculos
 tuos ad Deum in excelsis, & ora pro
 peccatis tuis & negligentis. Dimitte
 vana vanis: tu autem intende illis, quæ
Matt. 6. tibi præcepit Deus. Claude super te
 ostium tuum, & voca ad te Iesum, di-
 lectum tuum. Mane cum eo in cella,
 quia non inuenies alibi tantam pacem.
 Si non exisses, nec quicquam de ru-
 moribus audisses, meliùs in bona pace
 permansisses. Ex quo noua delectat
 aliquando audire, oportet te exinde
 turbationem cordis tolerare.

CAP. XXI.

De compunctione cordis.

Prou. 19 1 **S**i vis aliquid proficere, cōserua te
 in timore Dei, & noli esse nimis
 liber;

liber: sed sub disciplina, cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit. Mirū est, quòd homo potest vniquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exiliū, & tam multa pericula animæ suæ, cōsiderat & pēsat.

2 Propter leuitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpè vanè ridemus, quādo meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cū bona conscientia. Fœlix, qui abiicere potest omne impedimentum distractionis, & ad vnionem se recolligere sanctæ compunctionis. Fœlix, qui à se abdicat, quicquid conscientiam suam maculare potest vel grauare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi benè te dimittent tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis maiorum. Habe semper oculū super te primum, & admo-
neas te ipsum specialiter, præ omnibus

Gal. 1. tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc triftari: fed hoc fit tibi graue, quia non habes te fatis benè & circumfpectè, ficut deceret Dei feruum, & deuotum religiosum conuerfari. *Pfal. 76* Vtilius est fæpè & fecurius, quòd homo non habeat multas confolationes in hac vita, fecundùm carnem precipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs fentimus, nos in culpa fumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abiicimus.

4 Cognofce te indignũ diuina confolatione, fed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eft perfecte compunctus, tunc grauis & amarus eft ei totus mundus. Bonus homo, fufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim fe confiderat, fiue de proximo penfat, fcit quia nemo fine tribulatione hîc viuit. Et quantò ftrictiùs fe fe confiderat, tantò amplius dolet. Materie iufti doloris & internæ compunctionis, funt peccata & vitia noftra, quibus ita inuoluti iacemus, vt rarò cæleftia contemplari valeamus.

5 Si frequentius de morte tua, quàm *Eccli. 7.*
de longitudine vitæ cogitares, non du-
bium quin feruentius te emendares.
Si etiam futuras inferni siue purgato- *Mat. 25*
rij pœnas, cordialiter perpenderes,
credo quòd libenter laborem & dolo-
rem sustineres, & nihil rigoris formi-
dares. Sed quia ad cor ista non transf-
eunt, & blandimenta adhuc amamus,
ideò frigidi & valdè pigri remanemus.

6 Sæpè est inopia spiritus, vnde tam
leuiter conqueritur miserum corpus.
Ora igitur humiliter ad Dominum, vt
det tibi compunctionis spiritum, &
dic cum Propheta: Ciba me Domine *Psal. 79*
pane lachrymarum, & potum da mihi,
in lachrymis, in mensura.

CAP. XXII.

De consideratione humana miseria.

1 **M**ISER es, vbicumque fueris,
& quocumque te verteris, nisi
ad Deum te conuertas. Quid turbaris,
quia non succedit tibi, sicut vis & desi-
deras? Quis est, qui habet omnia, se- *Eccli. 6.*
cundùm suam voluntatem? Nec ego,
nec tu, nec aliquis hominum super ter-
ram.

ram. Nemo est in mundo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quãuis Rex sit vel Papa. Quis est, qui meliùs habet? vtique qui pro Deo, aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles & infirmi, *Luc. 12.* Ecce, quã bonam vitam ille homo habet, quã diues, quã magnus, quã potens & excelsus? Sed attende ad cœlestia bona, & videbis quòd omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valdè incerta & magis grauantia, quia nunquam sine solitudine & timore *Prou. 19* possidentur. Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam, *Iob 54.* sed sufficit ei mediocritas. Verè miseria est, *Eccl. 2.* viuere super terram. Quantò homo voluerit esse spiritualior, tantò præsens vita fit ei amarior; quia sentit meliùs, & videt clariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris necessitatibus naturæ subiacere; verè magna miseria est, & afflictio homini deuoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato.

3 Valdè enim grauatur interior homo

mo

mo, necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: De necessitatibus meis erue me Domine. Sed v̄x, non cognoscentibus suam miseriam: & amplius v̄x illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando, aut mendicando habeant) vt si possent h̄c semper viuere, de regno Dei nihil curarent.

4 O insani & infideles corde, qui tā profundè in terris iacent, vt nihil, nisi carnalia sapiant. Sed miseri, adhuc in fine grauitè sentient, quàm vile & nihilum erat, quod amauerunt. Sancti autè Dei, & omnes deuoti amici Christi, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio, ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium ipsorum sursum ad mansura & inuisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam.

5 Quare

5 Quare vis procrastinare propo-
 situm tuum? Surge, & in instanti incipe,
 & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc
 tempus est pugnandi, nunc aptum tem-
 pus est emendandi. Quando malè ha-
 bes, & tribularis, tunc tempus est pro-
 merendi. *Psal. 65.* Oportet te transire per ignem
 & aquam, antequam venias in refrige-
 rium. Nisi tibi vim feceris, vitium non
 superabis. Quàm diu istud fragile cor-
 pus gerimus, sine peccato esse non pos-
 sumus, nec sine tædio & dolore viue-
 re. *Rom. 7.* Libenter haberemus ab omni mi-
Genes. 3 seria quietem; sed quia per peccatum
 perdidimus innocentiam, amisimus
2. Cor. 5 etiam veram beatitudinē. Ideo oportet
 nos tenere patientiam, & DEI expe-
 ctare misericordiam; donec transeat
 iniquitas hæc, & mortalitas absorbea-
 tur à vita.

Gen. 6. 8 6 O quanta fragilitas humana, quæ
 semper prona est ad vitia? Hodie con-
 fiteris peccata tua, & cras iterum per-
 petras confessa. Nunc proponis caue-
 re, & post horam agis, quasi nihil pro-
 posuisses. *2. Mach. 9.* Meritò ergo nos ipsos hu-
 miliare possumus, nec vnquã aliquid
 magni de nobis sentire, quia tam fra-
 giles

giles & instabiles sumus. Citò potest etiam perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam manè? Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietē, quasi iam pax sit & securitas, quum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis, in conuersatione nostra. Benè opus esset, quòd adhuc iterùm institueremur, tãquam boni nouitij ad mores optimos: si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & maiori spiritali profectu.

CAP. XXIII.

De meditatione mortis.

I VALDE citò erit tecum hîc factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, & cras non comparet. Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solùm præsentia meditatatur, & futura nō magis præuidet. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi hodie vel statim esses moriturus. Si bonam

Iob. 9.

Eccl. 14.

iñe Luca

12. Eccl.

Heb. 9.

Mat. 25

Luc. 12. bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres. *Sap. 4.* Melius esset peccata cauere, quam mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? *Mat. 24* Cras est dies incerta, & qui scis, *et 25.* si crastinum habebis?

2 Quid prodest diu viuere, quando tam parum emendatur? Ah longa vita non semper emendat, sed saepe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem, bene essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant conuersionis, sed saepe paruus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius viuere. *Eccl. 7.* Beatus, qui horam mortis suae semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si videris aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem transibis viam.

Heb. 9. 3 Quum mane fuerit, puta te ad vesperum non peruerturum. Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. *Luc. 21.* Semper ergo paratus esto, & taliter viue, vt numquam te imparatum mors inueniat. Multi subito & improuise moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus est.

Quando

Quando illa extrema hora venerit. *Mat. 24*
 multum aliter sentire incipies de tota *Luc. 12.*
 vita tua præterita : & valdè dolebis,
 quòd tam negligens & remissus fuisti.

4 Quàm felix & prudens, qui talis *Ecclesi. 43*
 nunc nititur esse in vita , qualis optat
 inueniri in morte . Dabit namque ma-
 gnam fiduciam feliciter moriendi,
 perfectus contemptus mundi, feruens
 desiderium in virtutibus proficiendi,
 amor disciplinæ , labor pœnitentiæ,
 promptitudo obedientiæ , abnegatio
 sui, & supportatio cuiuslibet aduersita-
 tis pro amore Christi . Multa bona
 potes operari, dum sanus es : sed infir-
 matus, nescio, quid poteris . Pauci ex
 infirmitate meliorantur & emendan-
 tur : sic & qui multum peregrinantur,
 rarò sanctificantur.

5 Noli cōfidere super amicos & pro- *Esa. 30.*
 ximos, nec in futurum tuam differas *Eccl. 31.*
 salutem : quia citiùs obliuiscuntur tui *Ier. 17.*
 homines, quàm æstimas . Melius est *Eccl. 48.*
 nunc tempestiuè prouidere, & aliquid *Mat. 6.*
 boni præmittere, quàm super alio-
 rum auxilio sperare . Si non es pro te
 ipso sollicitus modò, quis erit pro te
 sollicitus in futuro ? Nunc tempus est
 valdè

valdè pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc vtiliùs non expendis, in quo promereri vales, vnde aeternaliter viuas. Veniet, quando vnū diem seu horam, pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis.

6 Eia charissime, & quanto periculo te poteris liberare: de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, vt
Rom. 6. tunc incipias viuere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, vt tunc
Luc. 14. possis liberè ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam.

Luc. 12. 7 Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hîc securum? Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Quotiens audisti à dicētibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit.

fecit. Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tamquam umbra subito pertransit.

8 Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te? Age, age, nunc charissime, quicquid agere potes: quia nescis quando morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter salutem tuam, nihil cogites; solum quæ Dei sunt, cures. Fac nunctibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9 Serua te tamquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serua cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hîc manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos, cum lachrymis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire.

Amen.

C A P.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

- I**N omnibus rebus respice finem,
& qualiter ante destriētum stabis
- Heb. 10.* iudicem, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit: sed, quod iustum est, iudicabit. O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti: qui interdum formidas vultū hominis irati? Ut quid non præuides tibi in die iudicij, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi: sed vnusquisque, sufficiens
- 2. Cor. 6.* onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satis factorius, & purgatiuus.
- Iac. 1.* 2 Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua iniuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniā ab aliis petere non retardat: qui facilius misertur, quàm irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem om-

omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modò purgare peccata, & vitia refecare, quàm in futuro purganda reseruare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit, nisi peccata tua? Quantò ampliùs tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò duriùs postea lues, & maiorem materiam comburendi reseruas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acediosi, ardentibus stimulis perurgètur: & gulosi, ingenti siti ac fame cruciabuntur. Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores, ardèti pice & fœtido sulphure perfundentur: Et sicut furiosi canes, præ dolore inuidiosi vlu- labunt.

4 Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi, omni confusione replebuntur: & auari, miserrima egestate ardebuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm hîc centum anni, in amarissima pœnitentia. Ibi nulla requies *Iob 40.*
est, nulla consolatio damnatis: hîc ta- *41.*
men interdum cessatur à laboribus,
atque

atque amicorum fruitur solatiis. Esto modò sollicitus & dolens, pro peccatis tuis: vt in die iudicij, securus sis cū

Sap. 5. Beatis. Tunc enim iusti stabunt, in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & depresserunt. Tunc stabit ad iudicandum, qui modò se subiicit humiliter iudiciis hominū. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique superbus.

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mūdo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeffa, &

Pf. 106. omnis iniquitas oppilabit os suum.

Tūc gaudebit omnis deuotus, & mœ-

2. Cor. 4 rebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in delictis fuisset semper nutrita. Tunc splendet habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperulum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc plus iuuabit constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc ampliùs exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis sæcularis astutia.

Esa. 29.

6 Tunc plus latificabit pura & bona con-

con-

conscientia, quàm docta philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super deuota oratione, quàm super delicata comestione. Tunc potiùs gaudebis de seruato silentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Disce nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primò proba, quid possis postea. Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre ac sustinere? Si modò modica passio, tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & postea regnare cum Christo.

7 Si vsque in hodiernum diem, semper in honoribus & voluptatibus vixisses: quid totū tibi profuisset, si iam mori in instanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Qui enim Deum, ex to-

D to

to corde amat: nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor, securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccata delectant, non mirum, si mortem & iudicium timeat. Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te reuocat, saltem timor gehennalis coercet. Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAP. XXV.

De feruenti emēdatione totius vite nostre.

2. Tim. 1 **E**STO vigilans & diligens, in Dei
4. seruitio: & cogita frequenter, ad
quid venisti, & cur sæculum reliquisti?
Nōne ut Deo viueres, & spiritualis
Matt. 5. homo fieres? Igitur ad profectum fer-
Apoc. 21 ueas, quia mercedem laborum tuorum
C. 22. in breui recipies: nec erit tunc am-
pliùs timor aut dolor, in finibus tuis.
Eccl. 5. Modicum nunc laborabis, & magnā
requiem, imò perpetuam lætitiā, in-
Apoc. 21 uenies. Si tu permanseris fidelis & fer-
C. 22. uidus in agendo, Deus procul dubio
Mat. 25 erit fidelis & locuples in retribuendo.
Spem

Spem bonam retinere debes, quòd ad *Rom. 5.*
 palmam peruenies: sed securitatem ca-
 pere non oportet, ne torpeas, aut ela-
 tus fias.

2 Cùm quidam anxius, inter metum
 & spem frequenter fluctuaret, & qua-
 dam vice mœrore confectus, in Eccle-
 sia ante quoddam altare se in oratione
 prostrauisset, hæc inter se reuoluit di-
 cens: O si scirem, quòd adhuc perse-
 ueraturus essem: statim quæ audiuit di-
 uinum intus responsum. Quid, si hoc
 scires, quid facere velles? Fac nunc,
 quod tunc facere velles, & benè secu-
 rus eris. Mox quæ consolatus, & con-
 fortatus, diuinæ se commisit volunta-
 ti, & cessauit anxia fluctuatio. Noluit
 quæ curiosè inuestigare, vt sciret, quæ
 sibi essent futura: sed magis studuit
 inquirere, quæ esset voluntas Dei be- *Rom. 12.*
 neplacens & perfecta, ad omne opus
 bonum inchoandum & perficiendum.

3 Spera in Domino, & fac bonita- *Psal. 36.*
 tem (ait Propheta) & inhabitâ ter-
 ram, & pasceris in diuitiis eius. Vnum
 est, quod multos à profectu, & feruen-
 ti emendatione retrahit: horror diffi-
 cultatis, seu labor certaminis. Enim-

D 2 uerò,

uerò, illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt: qui ea, quæ sibi magis grauia & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem: vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat.

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendū & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quàm alius benè morigeratus, minùs tamen feruēs ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruenter instare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequētius in aliis displicent.

5 Vbique profectum tuum capias: vt si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citiùs emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterùm ab aliis notaris. Quàm iucundum & dulce

Mat. 7.

dulce est, videre feruidos & deuotos fratres, benè morigeratos & disciplinatos. Quàm triste est & graue, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent. Quàm nocium est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa, sensum inclinare?

6 Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone crucifixi. Benè verecundari potes, inspecta vita Iesu Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intentè & deuotè, in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia vtilia & necessaria sibi, abundanter ibi inueniet: nec opus est, vt extra Iesum, aliquid melius quærat. O si Iesus crucifixus, in cor nostrum veniret, quàm citò & sufficienter, docti essemus?

7 Religiosus feruidus, omnia benè portat & capit, quæ illi iubentur. Religiosus negligens & tepidus, habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religio-

sus extra disciplinam viuens, graui patet ruinae. Qui laxiora quaerit & remissiora, semper in angustiis erit: quia aut vnum, aut reliquum sibi displicebit.

8 Quomodo faciunt, tam multi alij religiosi: qui satis arctati sunt, sub disciplina claustrali? Rarò exeunt, abstractè viuunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses, Cistercienses, & diuersae religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte, ad psallendum Domino assurgunt. Et ideo turpe esset, vt tu deberes in tam sancto opere pigritare: vbi tanta multitudo religiosorum, incipit Deo iubilare.

9 O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum, toto corde & ore laudare? O si numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: sed semper posses Deum laudare, & solummodò spiritualibus studiis vacare: tunc multò felicior esses quàm modò, cum carni ex qualicumque

cumque necessitate seruis. Utinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis rarò degustamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit, quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni euentu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur; nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deseruiunt.

11 Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine solitudine & diligentia, nunquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & senties leuiorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus & diligens, ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitiis & passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus. Qui

D 4 paruos

80 DE IMIT. CHRISTI LIB. I.
paruos non vitat defectus , paulatim
labitur ad maiores . Gaudebis semper
vespere , si diem expendas fructuosè
Vigila super teipsum , excita teipsum,
admone teipsum ; & quicquid de
aliis sit , non negligas teipsum . Tan-
tum proficies , quantum tibi ipsi vim
intuleris . Amen.

FINIS.

LIBER